

Circular Letter: 0016/2021

To the Principals and Boards of Management of Second-Level Schools and Special Schools, and to the CEs of Education and Training Boards

Prescribed Material for the Junior Cycle Examination in 2023 and Leaving Certificate Examination in 2023

The Department of Education

- (a) wishes to inform the management authorities of second-level schools that the prescribed material for the Junior Cycle and Leaving Certificate Examinations in 2023 is on the attached list.

- (b) requests school authorities to give adequate notice of these texts to students before the start of the relevant school year.

Imlitir: 0016/2021

Chuig: Príomhoidí agus Boird Bhainistíochta na Scoileanna Dara Leibhéal agus na Scoileanna Speisialta, agus Príomhfheidhmeannaigh na mBord Oideachais agus Oiliúna

Ábhar atá Leagtha Síos do Scrúdú na Sraithe Sóisearaí agus Scrúdú na hArdteistiméireachta sa bhliain 2023

Is mian leis an Roinn Oideachais

- (a) a chur in iúl d'údaráis bhainistíochta scoileanna dara leibhéal gur ar an liosta iniata atá an t-ábhar atá leagtha síos do Scrúdú na Sraithe Sóisearaí agus do Scrúdú na hArdteistiméireachta sa bhliain 2023

- (b) a iarraidh ar údaráis bhainistíochta dóthain réamhfhógra faoi na téacsanna seo a thabhairt do scoláirí roimh thús na scoilbhliana atá i gceist.

Eamonn Moran

Curriculum and Assessment Policy Unit

8 March 2021

THE JUNIOR CYCLE, 2023

All subjects for examination in 2023 will be based on the new Junior Cycle specifications. The prescribed material for Junior Cycle Irish L1 (Irish-medium schools) is detailed in Circular 0035/2018 and further clarification is provided in Circular Letter 0068/2018. The prescribed material for Junior Cycle Irish L2 (English-medium schools) is detailed in Circular 0036/2018 and further clarification is provided in Circular 0069/2018. The prescribed material for Junior Cycle English is detailed in Circular 0037/2018.

AN tSRAITH SHÓISEARACH, 2023

Beidh gach ábhar a bheidh faoi scrúdú in 2023 bunaithe ar shonraíochtaí na Sraithe Sóisearaí. Tá an t-ábhar atá leagtha síos do Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí T1 (scoileanna a fheidhmíonn trí mheán na Gaeilge) mionsonraithe in Imlitir 0035/2018 agus tá tuilleadh soiléirithe ar an ábhar in Imlitir 0068/2018. Tá an t-ábhar atá leagtha síos do Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí T2 (scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla) mionsonraithe in Imlitir 0036/2018 agus tá tuilleadh soiléirithe ar an ábhar in Imlitir 0069/2018. Tá an t-ábhar atá leagtha síos do Bhéarla na Sraithe Sóisearaí mionsonraithe in Imlitir 0037/2018.

N.B. <https://www.education.ie/en/Schools-Colleges/Information/Curriculum-and-Syllabus/>

N.B. Láithreán Gréasáin i gcomhair na Siollabas: www.education.ie > Foireann Oideachais > Curaclam agus Siollabas > an tSraith Shóisearach > Siollabais agus Ábhair Fhorordaithe > siollabais in ord aibítre

Prescribed Material for Leaving Certificate Examinations 2023 Ábhar atá leagtha síos do Scrúduithe na hArdteistiméireachta 2023

ANCIENT GREEK

Leaving Certificate (Ordinary Level) in 2023:

The Joint Association of Classical Teachers' Greek Course: Reading Greek — Text and Vocabulary (published by Cambridge University Press, 2nd edition 2007), Sections Fifteen to Twenty (inclusive).

Leaving Certificate (Higher Level) in 2023:

The Joint Association of Classical Teachers' Greek Course: The Intellectual Revolution (published by Cambridge University Press, 2nd edition 2015): Part II Thucydides, Pages 72 – 108 inclusive. (Selections in Greek and in translation, from Thucydides Books 6, 7 and 8.)

or

The Joint Association of Classical Teachers' Greek Course: A World of Heroes (published by Cambridge University Press, 2nd edition 2015): Part III Sophocles, Pages 130 – 172 inclusive. (Selections in Greek and in translation, from Sophocles' Oedipus Tyrannus.)

GRÉIGIS ÁRSA

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Gnáthleibhéal) sa bhliain 2023:

Cúrsa Gréigise Chomhchumann na Múinteoirí Clasaiceacha: Ag Léamh Gréigís - Téasc agus Foclóirín (Arna fhoilsiú ag Preas Ollscoil Cambridge, 2ú eagrán 2007), Ailt a Cúig Déag go Fíche (ar fad san áireamh).

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Ardleibhéal) sa bhliain 2023:

Cúrsa Gréigise Chomhchumann na Múinteoirí Clasaiceacha: An Réabhlóid Intleachta, (Arna fhoilsiú ag Preas Ollscoil Cambridge, 2ú eagrán 2015) – Cuid II Thucydides, Leathanaigh 72 - 108, ar fad san áireamh. (Sleachta i nGréigis agus i modh aistriúcháin, as Thucydides, Leabhair 6, 7 agus 8).

nó

Cúrsa Gréigise Chomhchumann na Múinteoirí Clasaiceacha: Saol na Laochra, (Arna fhoilsiú ag Preas Ollscoil Cambridge, 2ú eagrán 2015) – Cuid III Sophocles, Leathanaigh 130 - 172 ar fad san áireamh. (Sleachta i nGréigis agus i modh aistriúcháin, as Oedipus Tyrannus le Sophocles).

BUSINESS

In the 2023 Leaving Certificate Examination in Business at Higher level, the Applied Business Question (ABQ), will be based on Units, 5, 6 and 7 of the syllabus.

GNÓ

I Scrúdú Ardteistiméireachta na bliana 2023 sa Ghnó ag an Ardeibhéal, bunófar an Cheist faoi Ghnó Feidhmeach (ABQ), ar Aonaid 5, 6 agus 7 an tsiollabais.

CLASSICAL STUDIES

Leaving Certificate (Ordinary and Higher Levels) in 2023:

Medea by Euripides and Philoctetes by Sophocles.

Candidates are required to study one of these texts.

Teachers should also refer to the 2019 Leaving Certificate, Classical Studies Specification, for further guidance in relation to student engagement with studied texts.

LÉANN CLASAICEACH

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Gnáthleibhéal agus Ardeibhéal) sa bhliain 2023

Medea le Euripides agus Philoctetes le Sophocles

Iarrtar ar iarrthóirí staidéar a dhéanamh ar cheann amháin de na téacsanna seo.

Ba chóir do mhúinteoirí freisin breathnú ar an tSonraíocht a bhaineann leis an Léann Clasaiceach, Ardteistiméireacht 2019, chun tuilleadh treorach a fháil maidir le rannpháirtíocht scoláirí i dtaca leis na téacsanna a bhfuil staidéar á dhéanamh acu orthu.

ENGINEERING

The special topic prescribed for the Leaving Certificate Examination in 2023 is:

“Basic principles and applications of Extended Reality(XR).”

INNEALTÓIREACHT

Is í an topaic faoi leith atá leagtha síos do Scrúdú na hArdteistiméireachta sa bhliain 2023 ná:

“Bun-Phrionsabail agus Feidhmiúcháin na Réaltachta Sínte (XR).”

GAEILGE

Maidir le hábhar atá leagtha síos do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta 2023, (gnáthleibhéal agus ardleibhéal) díritear aird ar a bhfuil foilsithe ina thaobh seo agus atá le fáil ar shuíomh gréasáin na Roinne Oideachais agus Scileanna (www.education.ie) mar atá:

- Siollabais Nuashonraithe na hArdteistiméireachta (gnáthleibhéal agus ardleibhéal) le héifeacht ó 2010.

GAEILGE na hARDTEISTIMÉIREACHTA PRÓS AGUS FILÍOCHT DO NA BLIANTA

2021-2023

GNÁTHLEIBHÉAL AGUS ARDLEIBHÉAL

Leanfaidh an cúrsa próis agus filíochta ag an nGnáthleibhéal agus ag an Ardleibhéal do na blianta 2021-2023 gan athrú ón gcúrsa mar a mhol an Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta do na blianta 2010-2012, 2011-2013, 2012-2014, 2013-2015, 2014-2016, 2015-2017, 2017-2019, 2018-2020, 2019-2021.

1. **PRÓS: Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal**

1(a) Prós Comónta Ainmnithe **NÓ** 1(b) Prós: Ábhar Roghnach

1(a) **Prós Comónta Ainmnithe:**

Seo a leanas na téacsanna ainmnithe próis atá molta don **Ghnáthleibhéal agus** don **Ardleibhéal**.

(i) ***Oisín i dTír na n-Óg***: Scéal béaloidis
as *Seanchas na Féinne* – Niall Ó Dónaill (eagarthóir)
(An dara heagrán, An Gúm, 1996) [Lgh.69 – 73].

(ii) ***An Gnáthrud***: Déirdre Ní Ghrianna
as *An Gnáthrud* – Déirdre Ní Ghrianna (Coiscéim, 1999) [Lgh.61 – 65].

nó

Seal i Neipeal: Cathal Ó Searcaigh
as *Seal i Neipeal* – Cathal Ó Searcaigh (Cló Iar-Chonnachta, 2004) [Lgh.78 – 83].

[Dírítear aird ar an rogha atá ar fáil d'iarrthóirí ag (ii) thuas idir:

An Gnáthrud agus Seal i Neipeal.]

(iii) ***Dís***: Siobhán Ní Shúilleabháin
as *Í Siúd* – Siobhán Ní Shúilleabháin (Cló Iar-Chonnachta, 1999) [Lgh. 58-63].

(iv) ***Hurlamaboc***: Éilís Ní Dhuibhne
as *Hurlamaboc* – Éilís Ní Dhuibhne (Cois Life, 2007) [Caibidil 1, Lgh. 5 -9

(v) ***Cáca Milis***: (Gearrscannán)
as *Gearrscannáin-DVD* (Bord Scannán na hÉireann & TG4, 2004).

nó

An Lasair Choille: (Gearrdhráma) Caitlín Maude agus Mícheál Ó hAirtnéide

as *Caitlín Maude, Dánta, Drámaíocht, agus Prós* – Ciarán Ó Coigligh (Coiscéim, 2005) [Lgh. 125-139].

[Dírítear aird ar an rogha atá ar fáil d'iarrthóirí ag (v) thuas .i. dráma nó scannán.]

NÓ

1(b) Prós: Ábhar Roghnach - Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal

Is den riachtanas é go gcloífi leis na treoracha seo a leanas maidir le hábhar agus le téacsanna cuí a roghnú. Agus téacsanna oiriúnacha próis á roghnú ba chóir na critéir seo a leanas a chur san áireamh:

(i) Cineálacha:

Cúig ghiota próis agus ceann amháin díobh ag freagairt do gach ceann ar leith de na cineálacha (i) go (v) thíos:

- (i) Sliocht béaloidis**
- (ii) Giota as saothar dírbheathaisnéise/dialann taistil**
- (iii) Gearrscéal [go huile]**
- (iv) Giota as úrscéal**
- (v) Dráma [nó giota as]**

nó

Scannán Gaeilge

(ii) Fad, leibhéal agus caighdeán na teanga san ábhar a roghnaítear. Glactar leis an ábhar próis ainmnithe mar threoir chinnte don ábhar atá le roghnú, maidir le fad [toirt], cineál, leibhéal agus caighdeán na teanga.

(iii) Téamaí

Tá sé tábhachtach na critéir seo a leanas a chur san áireamh, maidir le téamaí a roghnú sna giotaí:

- an t-ábhar féin a bheith spéisiúil agus baint a bheith aige le raon eispéireas na scoláirí
- baint a bheith ag na téamaí le topaicí agus le feidhmeanna teanga an tsiollabais
- meascán d'ábhar trom agus d'ábhar éadrom a bheith i gceist
- cothromaíocht a bheith idir saothar na bhfear agus saothar na mban

(iv) Ábhar nach bhfuil inghlactha

- Ní bheidh cead ag iarrthóir ar bith giota ar bith próis atá ainmnithe faoi réir Alt 1 (a) thuas 'Prós Comónta Ainmnithe', a úsáid mar ghiota roghnach i bhfreagra ar cheist ar an gcúrsa roghnach.
- Ní bheidh cead ag iarrthóirí úsáid a bhaint as aistriúchá(i)n.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith ina bhuntéacs Gaeilge.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith foilsithe.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith ar fáil go poiblí agus go héasca don té a bheadh ag iarraidh teacht air.

2. FILIOCHT: Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal

2(a) Filíocht Chomónta Ainmnithe NÓ 2(b) Filíocht: Ábhar Roghnach

2(a) Filíocht Chomónta Ainmnithe:

Seo a leanas na téacsanna ainmnithe filíochta atá molta don **Ghnáthleibhéal agus** don **Ardleibhéal**.

- (i) *An Spailpín Fánach*:** (véarsaí 1, 2, 3)
Duanaire na Meánteistiméireachta – Caoimhghin Ó Góilidhe a chuir in eagar. (Eagrán Oifigiúil, Folens, 1975)
- (ii) *Géibheann*:** Caitlín Maude
Caitlín Maude, Dánta, Drámaíocht, agus Prós – Ciarán Ó Coigligh (Coiscéim, 2005)

- (iii) **An tEarrach Thiar:** Máirtín Ó Direáin
Rogha Dánta – Máirtín Ó Direáin (Sáirséal agus Dill, 1949)
- (iv) **Mo Ghrá-sa (idir lúibíní):** Nuala Ní Dhomhnaill
Féar Suaithinseach – Nuala Ní Dhomhnaill (An Sagart, 1984)
- (v) **Colscaradh:** Pádraig Mac Suibhne
Solas Uaigneach – Pádraig Mac Suibhne (An Sagart, 1992)

NÓ

2(b) Filíocht: Ábhar Roghnach - Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal

Agus téacsanna oiriúnacha filíochta á roghnú ba chóir na critéir seo a leanas a chur san áireamh:

(i) Cineálacha

Déantar staidéar ar **chúig** dhán ar fad. Agus na cúig dhán á roghnú ní mór gur sa tréimhse **roimh** 1850 a cumadh **dán amháin** díobh sin.

(ii) Fad, leibhéal agus caighdeán na teanga san ábhar a roghnaítear. Glactar leis an ábhar filíochta ainmnithe mar threoir chinnte don ábhar atá le roghnú, maidir le fad [toirt], cineál, leibhéal agus caighdeán na teanga.

(iii) Téamaí

Tá sé tábhachtach na critéir seo a leanas a chur san áireamh, maidir le téamaí a roghnú ins na dánta:

- an t-ábhar féin a bheith spéisiúil agus baint a bheith aige le raon eispéireas na scoláirí
- baint a bheith ag na téamaí le topaicí agus le feidhmeanna teanga an tsiollabais
- meascán d'ábhar trom agus d'ábhar éadrom a bheith i gceist
- cothromaíocht a bheith idir saothar na bhfear agus saothar na mban

- ceol agus liriciúlacht a chur san áireamh

(iv) Ábhar nach bhfuil inghlactha

- Ní bheidh cead ag iarrthóir ar bith dán ar bith atá ainmnithe faoi réir Alt 1 (b) thuas ‘Filíocht Chomónta Ainmnithe’, a úsáid mar dhán roghnach i bhfreagra ar cheist ar an gcúrsa roghnach.
- Ní bheidh cead ag iarrthóirí úsáid a bhaint as aistriúchá(i)n.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith ina bhuntéacs Gaeilge.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith foilsithe.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith ar fáil go poiblí agus go héasca don té a bheadh ag iarraidh teacht air.

3. LITRÍOCHT BHREISE: ARDLAIBHÉAL

Ceann **amháin** de na rannóga **3A (Prós Breise) NÓ 3B (Dánta Breise)** thíos.

Tá sé i gceist go ndéanfaidh scoláirí an leibhéal seo saothrú ar phrós breise nó ar dhánta breise nó ar an dá rannóg díobh sin más é sin is rogha leo. Rannóg **amháin** díobh sin a bheidh le freagairt sa scrúdú. Seo a leanas an cúrsa de phrós breise agus de dhánta breise atá molta ag an gCoiste Cúrsa don Ardlleibhéal.

3A: Prós Breise: Ceann **amháin** de na saothair ainmnithe **(i) – (v)** thíos.

(i) *An Triail:* Mairéad Ní Ghráda

An Triail – Mairéad Ní Ghráda (An Gúm, 1978) [go huile].

(ii) *A Thig Ná Tit Orm:* Maidhc Dainín Ó Sé

A Thig Ná Tit Orm – Maidhc Dainín Ó Sé (Coiscéim, 1987);

(C.J Fallon, Meán Fómhair, 2003) [Caibidilí 1 – 8, Lgh. 7 – 62].

(iii) *Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne:*

Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne – Nessa Ní Shé a chuir in eagar

(Longman Brún agus Ó Nualláin, 1971) [Lgh. 1 – 72].

- (iv) **Gafa:** Ré Ó Laighléis
Gafa – Ré Ó Laighléis (Móinín, 1996) [Lgh 7 – 64].
- (v) **Canary Wharf.** Orna Ní Choileáin
Canary Wharf – Orna Ní Choileáin (Cois Life, 2009)(cúig ghearrscéal ainmnithe as na deich ngearrscéal atá sa chnuasach)
- *Saineolaí Teicneolaí* (Lgh. 17 – 32)
 - *Canary Wharf* (Lgh. 35 – 48)
 - *Cosaint Sonraí* (Lgh. 69 – 86)
 - *Cúrsaí Eitilte* (Lgh. 129 – 146)
 - *Mil* (Lgh. 149 – 167)

NÓ

3B: Dánta Breise: Na cúig dhán ainmnithe seo a leanas **ar fad (i) – (v)** thíos.

- (i) **Caoineadh Airt Uí Laoghaire:** Eibhlín Dhubh Ní Chonaill

Leagan 1

Díolaim Filíochta don Ardteistiméireacht: Caoimhghin Ó Góilidhe
(Folens & a Chuid, Tta) (1974) [Línte 1 – 68; 177-188].

Éigse – Duanaire Nua na hArdteistiméireachta: Breandán Ó Conaire
(Mac Goill & Macmillan Teo) (1974) [Línte 1 – 68; 177-188].

Fios Feasa: Alan Harrison/Ursula Ní Dhálaigh
(Comhlacht Oideachais na hÉireann) (1974) [Línte 1 – 68; 177-188].

Leagan 2

Caoineadh Airt Uí Laoghaire: Nuachóiriú le Seán Ó Tuama
(An chéad chló, 1961).

Leabhair Thaighde, an Ceathrú hImleabhar: Seán Ó Tuama
(An Clóchomhar Tta, athchló 2002) [Línte 1-68; 177-188].

Comhairlítear do mhúinteoirí agus do scoláirí staidéar a dhéanamh ar cheann amháin den dá leagan thuas

- (ii) **Fill Arís:** Seán Ó Riordáin
Brosna – Seán Ó Riordáin (Sáirséal agus Dill, 1964).
- (iii) **A Chlann:** Máire Áine Nic Gearailt
Mo Chúis Bheith Beo – Máire Áine Nic Gearailt (Coiscéim, 1991).
- (iv) **Colmáin:** Cathal Ó Searcaigh
Gúrú i gClúidíní – Cathal Ó Searcaigh (Cló Iar-Chonnachta, 2006).
- (v) **Éiceolaí:** Biddy Jenkinson
Baisteadh Gintlí – Biddy Jenkinson (Coiscéim, 1986).

Stair Litríocht na Gaeilge - Ardleibhéal:

Tá sé molta ag an gComhairle nach mbeadh saincheist ar leith ann feasta ar 'Stair na Gaeilge' ag an Ardleibhéal mar a bhíodh. Moltar áfach, agus staidéar á dhéanamh ar an gcúrsa litríochta, aird a thabhairt i gcónaí ar na saothair agus ar na húdair a shuíomh i gcomhthéacs stair litríocht na Gaeilge. Ó thaobh na measúnachta de, ag an ardleibhéal, is féidir go gcuirfeadh focheist ghairid ar na gnéithe sin. Eolas faoin údar agus faoi chúlra agus comhthéacs an tsaothair a bheidh á lorg.

Tá mioneolas ar an gcóras measúnachta mar a bhainfidh le scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta (Ardleibhéal, Gnáthleibhéal, agus Bonnleibhéal) ón mbliain 2012 amach le fáil ar shuíomh gréasáin Choimisiún na Scrúduithe Stáit (<https://www.examinations.ie/?l=ir&mc=se&sc=sh>) mar atá:

- S.90/10 (Nollaig 2010): An Scrúdú Gaeilge san Ardteistiméireacht ó 2012 ar aghaidh (Ardleibhéal, Gnáthleibhéal agus Bonnleibhéal) **agus**
- S.82/18 An Bhéaltriall chomónta Ghaeilge san Ardteistiméireacht ó 2020 ar aghaidh (Ardleibhéal agus Gnáthleibhéal).

HEBREW STUDIES

Leaving Certificate (Ordinary and Higher Levels) in 2023: As in previous years will be based on the prescribed texts given in Sections A, B, C and D of the Leaving Certificate Hebrew Studies syllabus.

LÉANN EABHRACH

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal) sa bhliain 2023: Mar a chéile le blianta cheana beidh na scrúduithe bunaithe ar na téacsanna mar atá leagtha síos in Ailt A, B, C agus D shiollabas Léann Eabhrach na hArdteistiméireachta.

ITALIAN

Leaving Certificate (Higher Level) in 2023:

Leonardo Sciascia, *A ciascuno il suo*.

or

Alessandro D'Avenia, *Bianca come il latte, rossa come il sangue*.

IODÁILIS

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Ardleibhéal) sa bhliain 2023:

Leonardo Sciascia, *A ciascuno il suo*.

nó

Alessandro D'Avenia, *Bianca come il latte, rossa come il sangue*.

LATIN

Leaving Certificate (Ordinary and Higher) in 2023:

Cicero, Pro Lege Manilia

or

Virgil, Book 1 (Lines 1-519).

L Aidin

Scrúdu na hArdteistiméireachta (Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal) sa bhliain 2023:

Cicero, Pro Lege Manilia

nó

Virgil, Leabhar 1 (Línte 1-519).

MUSIC

In the case of Music, the prescribed works for the Leaving Certificate Examination in 2023 are as prescribed in **Group A (Appendix F)** of the syllabus.

CEOL

I gcás an Cheoil, is iad na téacsanna atá leagtha síos do Scrúdu na hArdteistiméireachta sa bhliain 2023 ná iad siúd atá leagtha síos i **nGrúpa A (Aguisín F)** an tsiollabais.

SPANISH

Leaving Certificate (Higher Level) in 2023:

Gabriel García Márquez, “*Relato de un Náufrago*”

SPÁINNIS

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Ardleibhéal) sa bhliain 2023:

Gabriel García Márquez, “*Relato de un Náufrago*”

Syllabuses available on the Website:

<https://www.education.ie/en/Schools-Colleges/Information/Curriculum-and-Syllabus/>

Siollabais ar fáil ar an Láithreán Gréasáin:

<https://www.education.ie/ga/Scoileanna-Col%3%A1ist%3%AD/Eolas/Curaclaim-agus-Siollabas/Curaclaim-Siollabas.html>